

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda yer alan sorularımın, Ticaret Bakanı Sn. Ömer Bolat tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılması hususunu arz ederim.

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

Son dönemde kamuoyuna yansıyan haberler ve saha gözlemleri İstanbul, Eskişehir, Bursa ve Çanakkale başta olmak üzere çeşitli illerde faaliyet gösteren bir market zincirinde, tavsiye edilen tüketim tarihi (TETT) aylar hatta bir yıla yakın süre geçmiş gıda ürünlerinin, yoğunlukla emekliler, öğrenciler, engelliler ve dar gelirli vatandaşlar tarafından satın alındığını ortaya koymaktadır. Bu marketlerde rafların büyük bölümünü, “en az riskli olanı seçmeye çalışan” vatandaşların, ekonomik çaresizlik içinde tercih yapmak zorunda kaldığı ürünler oluşturmaktadır. Ürünlerin; “indirimli”, “fırsat”, “israf karşıtı” veya “ekonomik alternatif” gibi ifadelerle sunulması, tüketicinin sağlık risklerini yeterince kavrayamadan yönlendirilmesine yol açmaktadır. Her ne kadar mevzuatta TETT ile Son Tüketim Tarihi (STT) arasında ayırım bulunsa da TETT’si geçmiş ürünlerin hangi ifadelerle pazarlanabileceği, hangi fiyatlama ve tanıtım sınırları içinde sunulabileceği, tüketicinin ne ölçüde bilgilendirilmiş sayılacağı ve yanıltıcı ticari uygulama kapsamına girip girmediği hususları kamuoyu açısından açık ve güven verici değildir.

Öte yandan, düşük gelirli kesimlerin fiilen “tarihi geçmiş ürünlere yönelmek zorunda bırakıldığı” bu tablo yalnızca bireysel tercih veya piyasa davranışı olarak değerlendirilemez. Bu durum, tüketicinin korunması, adil ticaret, insan onuru ve sosyal devlet ilkeleri bakımından ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) Tavsiye edilen tüketim tarihi (TETT’si aylar hatta bir yıla yakın süre geçmiş gıda ürünlerinin; “indirim”, “fırsat”, “israf karşıtı” veya benzeri ifadelerle satışa sunulması, Bakanlığınızca tüketicuyu yanıltıcı ticari uygulama kapsamında değerlendirilmekte midir?
- 2) TETT’si geçmiş ürünlerin satışında, tüketicinin sağlık riskleri konusunda açık, anlaşılır ve yeterli biçimde bilgilendirilmesini zorunlu kılan bağlayıcı bir düzenleme bulunmakta mıdır?

39298

Hasan KARAL
İstanbul Milletvekili

- 3) TETT'si geçmiş ürünlerin özellikle dar gelirli, emekli, öğrenci ve engelli vatandaşlar tarafından ekonomik zorunluluk nedeniyle düzenli olarak satın alındığına dair saha verileri Bakanlığınızın bilgisi dâhilinde midir? Bu tablo, tüketicinin korunması politikaları açısından bir alarm durumu olarak değerlendirilmekte midir?
- 4) Son 3 yıl içinde, TETT veya STT'ye ilişkin yanıltıcı etiketleme, eksik bilgilendirme veya aldatıcı tanıtım nedeniyle denetlenen market sayısı kaçtır? Kaçına idari yaptırım uygulanmıştır?
- 5) TETT'si geçmiş ürünlerin, piyasa fiyatlarının çok altında sunulmasının tüketiciyi sağlık risklerini göz ardı etmeye zorlayan haksız ve dengesiz bir ticari yönlendirme oluşturduğu değerlendirilmekte midir?
- 6) TETT'si geçmiş ürünlerin internet üzerinden satışında, tüketicinin bilgilendirilmesine yönelik özel bir denetim veya ilave yükümlülük uygulanmakta mıdır? Uygulanıyorsa bu denetimler hangi sıklıkla yapılmaktadır?
- 7) Ekonomik kırılganlığı yüksek grupların, fiilen "tarihi geçmiş ürünlerin hedef kitlesi" hâline gelmesi, Bakanlığınızca adil piyasa düzeni ve tüketici hakkı ihlali olarak görülmekte midir?
- 8) TETT'si geçmiş ürünlerin satışının yaygınlaşmasının, normal perakende piyasasında fiyat dengelerini bozduğu ve düşük gelirli tüketiciler için sağlıksız bir alternatif pazar yarattığı yönünde Bakanlığınızca yapılmış bir değerlendirme var mıdır?
- 9) Bakanlığınız, TETT'si ve STT'si geçmiş ürünlerin "ucuzluk" gerekçesiyle pazarlanmasının, yoksulluğu yöneten ancak çözmeyen bir ticaret pratiğine dönüştüğü eleştirilerine katılmakta mıdır?
- 10) Tüketicinin, ekonomik zorunluluk nedeniyle sağlık riski taşıyan ürünleri tercih etmek zorunda kalması, Bakanlığınızca tüketicinin korunması ve sosyal devlet ilkeleriyle bağdaşır bir tablo olarak mı değerlendirilmektedir?